

Unges vej ind i voksenlivet

Analyse af efterværnet
18. maj 2022

Revision. Skat. Rådgivning.

Unges vej ind i voksenlivet

Analyse af efterværnet
18. maj 2022

Sårbare unge har ofte udfordringer med overgangen til voksenlivet

Alt for mange sårbare unge har udfordringer i overgangen voksenlivet. Den sociale indsats slutter ofte, når de unge fylder 18 år, og for mange unge er overgangen til en selvstændig tilværelse en stor udfordring. De savner et stabilt netværk eller andre voksenrelationer, som støtter dem og hjælper dem på vej. Og for nogle resulterer det desværre i misbrug, kriminalitet og hjemløshed.

Kommunerne kan tilbyde unge, der har været anbragt eller haft en kontaktperson frem til de fylder 18 år, at få et såkaldt efterværn. Efterværnet skal netop sikre en god overgang til voksenlivet og støtte den unge, frem til den unge fylder 23 år, ved at den unge enten kan blive i anbringelsen eller fortsætte med at have en kontaktperson. Anbragte unge kan også få økonomisk støtte i efterværnet.

Solid viden om de unges overgang til voksenlivet

Aftalen 'Børnene Først' sætter fokus på, at efterværnet har brug for en radikal nytænkning, og i 2022 skal de politiske ambitioner omsættes til en konkret aftale med en ny lov på ungeområdet. For at sikre et godt grundlag for de kommende politiske dialoger og tiltag, har PwC for Bikubenfonden gennemført en analyse af sårbares unges overgang til voksenlivet. Analysen trækker på et meget omfattende datagrundlag, hvor det er muligt at se på udviklingen for alle unge siden 2010 og dermed også følge de unges vej ind i voksenlivet mere detaljeret, end det tidligere har været muligt.

Hver tredje ung i målgruppen er i et efterværnsforløb

2/3 af de unge i målgruppen får tildelt efterværn, når de fylder 18 år. Der er dog forskel på tværs af kommuner. Nogle kommuner tildeler meget få efterværn, mens andre tildeler til stort set alle i målgruppen. Efterværnsforløbene er forholdsvis korte – typisk stopper efterværnet allerede inden, den unge fylder 20 år. Det betyder, at der i et givet år kun er en tredjedel af målgruppen, som faktisk er i efterværn. Langt hovedparten af de unge i efterværn har en kontaktperson (70 pct.), mens 45 pct. er i fortsat anbringelse.

**Kun 1/3 er
i efterværn**

De unge i efterværn er sårbare på flere måder

- 50 pct. af de unge i efterværn har en **psykiatrisk diagnose** – det samme gælder for 11 pct. af de øvrige unge. Herudover har mange unge i efterværn har en **livsstilssygdom** (fx type 2 diabetes eller forhøjet blodtryk).
- **Forældre til unge i efterværn** har i langt højere grad end øvrige voksne selv en diagnose eller livsstilssygdom, mange har ikke en uddannelse, og indkomsten blandt forældrene er betydeligt lavere.
- De unge i efterværn får i højere grad selv **børn** relativt tidligt.
- De unge i efterværn har dobbelt så højt **skolefravær**, som andre unge, de har dårligere **karakterer**, og hver fjerde har fået **specialundervisning**. Halvdelen har kun fuldført **grundskolen**, når de fylder 30 år.
- Hver tredje af de unge i efterværn har gennemført en **ungsuddannelse**, når de fylder 30 år. Kun 12 pct. af de unge i efterværn har en **videregående uddannelse**, hvor det gælder for halvdelen af de øvrige unge.
- De unge i efterværn har næsten 40 pct. lavere **disponibel indkomst**, når de fylder 30 år. Hver tredje er på **overførselsindkomst**, og heraf har 12 pct. en førtidspension – det gælder 1,7 pct af de øvrige unge.
- 14 pct. af de unge i efterværn er i **misbrugsbehandling**.
- De unge i efterværn har i langt højere grad en **dom efter straffeloven**, når de fylder 18 år og får også oftere flere domme.
- Omkring 10 pct. af de unge i efterværn får eller har fået **støtte efter voksenparagrafferne i serviceloven**, når de fylder 30 år - det samme gælder under 2 pct. af de øvrige unge.

De unge i efterværn flytter mere men vender ofte tilbage

Hvor de unge i Danmark generelt flytter 3,8 gange, inden de fylder 30 år, flytter de unge i efterværn og 5,7 gange.

De unge i efterværn flytter særligt mere, inden de fylder 18 år, men herefter flytter de mindre end andre unge.

Der er en tendens til at unge generelt søger mod de større byer i de år, hvor de starter uddannelse – samme tendens ses ikke så tydeligt hos unge i efterværn. Når de er 30 år, bor godt 80 pct. af de unge i den kommune, der oprindeligt tildelte dem efterværn. Det er altså en stor del af de unge i efterværn, der enten aldrig er flyttet eller er flyttet tilbage til deres "oprindelige" kommune, inden de fylder 30. år.

Efterværnet giver bedre muligheder for en god overgang til voksenlivet

Som en del af analysen har PwC set nærmere på, hvilken forskel efterværnet gør for de unge i forhold til, om de starter på en ungdomsuddannelse samt deres indkomst, kriminalitet og sundhed.

Uddannelse: Efterværnet har en positiv effekt på, at de unge påbegynder en ungdomsuddannelse, og betyder også, at de unge går lidt tidligere i gang. Herudover har længden af efterværnet betydning – og det gælder særligt for unge, der modtager en kontaktperson.

Indkomst: Efterværnet har også en positiv betydning for de unges indkomst. Her har længden af efterværnet ligeledes betydning, og det gælder særligt for unge som er i fortsat anbringelse, hvor et ekstra år betyder 2.000 kr. mere i indkomst.

Kriminalitet: Efterværnet har herudover en positiv betydning for, hvor mange domme de unge får efter straffeloven, efter de er fyldt 18 år. Her har længden på efterværnet dog ingen betydning.

Sundhed: Efterværnet reducerer ikke antallet af sengedage for de unge i efterværn, men det har en positiv betydning for antallet af ambulante besøg.

Det er en gennemgående tendens i analysen, at de unge i målgruppen for efterværn, som i stedet får indsatser på voksenområdet (botilbud eller bostøtte) klarer sig betydeligt dårligere end unge i efterværn. Det er bemærkelsesværdigt, da de unge er meget sammenlignelige i udgangspunktet.

Efterværn i Norge og Finland

Begge lande har for nylig udvidet efterværnet op til det 25. år. Hensigten er bl.a. at sikre en bedre støtte i overgangen til voksenlivet. Kommunerne skal i Norge tage stilling til, hvorvidt og hvilket efterværn de unge skal have, når de unge fylder 18 år. I Finland har de unge i udgangspunktet ret til efterværn, men indholdet varierer.

Ydelser i efterværnet defineres bredere i Norge og Finland, og der anvendes i højere grad økonomisk støtte i de to lande.

Efterværnet finansieres primært af kommunerne, men med en grad af medfinansiering fra staten. Erfaringerne viser, at finansieringen påvirker bl.a. længden af efterværnet.

Finansieringen har stor betydning for, om de unge få efterværn og hvor længe

Kommunerne står aktuelt ansvaret for finansieringen af efterværnet. Det giver nogle fordele – fx mulighed for en helhedsorienteret tilgang og en enkel administration. Men der er også udfordringer ved modellen, herunder at den ikke fremmer fokus på kvaliteten af indsatsen.

PwC har opstillet seks forskellige finansieringsmodeller for efterværnet, der i varierende grad vil påvirke tildelingen af efterværn, indholdet i efterværnet og længden på forløbene, kvaliteten i indsatsen samt de administrative byrder. Modellerne kan ses som arketyper, der i praksis kan kobles og implementeres under forskellige forudsætninger. Modellerne omfatter både en to modeller med "ren" statslig eller kommunal finansiering. Herudover indgår fire forskellige modeller, hvor der indgår en refusion, og hvor stat og kommuner dermed "deles om investeringen" af efterværnet.

Refusionen kan kobles til:

- Bestemte indsattstyper, fx fortsat anbringelse
- De unges alder – en aldersgrænse for refusionen
- Et bestemt beløb – særligt dyre sager
- Effekterne af efterværnet – betaling for effekter.

Da gevinsterne af efterværnet i høj grad handler om de unges gennemførelse af uddannelse og mulighed for at få og fastholde et job, samt de unges sundhed og kriminalitet, tilgodeser gevinsterne i høj grad regioner og stat. En ny finansieringsmodel bør derfor tage højde for disse aspekter.

